

na kanîm. Çünkü, bu maddelerin üçü de kazanç beyannameleriyle memurın ve müstahdimin hakkında verilen beyannamelerde tahakkuk idarelerince bittetik meydana çıkarılacak farklar üzerine tatbik olunacak muameleyi tazammun etmektedir. Bu muamelelerin bir madde ile ifadesi daha doğrudur. Bendenizin derpiş ettiğim tadilât şu noktalara mütealliktir. Birincisi; mahiyetleri itibariyle aynı demek olan beyannamelerde tahakkuk ettirilecek farklar hakkında tatbik olunacak cezaların da aynı olması iktiza ederken bu maddelerde kazanç beyannameleriyle müstahdimin beyannameleri üzerinde yapılan tetkikat neticeleri başka başka ve bir kısmı diğerinden çok ağır ahkâma tabi tutulmuştur.

İkincisi : Kazanç beyannamelerinde tahakkuk ettirilecek farklarda mükellefin bir suiniyeti anlaşılmadığı takdirde bundan dolayı bir ceza tatbik olunması adilâne bir muameledir. Ancak aradaki fark mükellefin beyannamelerine nazaran yüzde onu veya bin lirayı müteceviz değilse farkın nazarı itibare alınmayacağı yani ne cezaya ve ne de vergiye tabi tutulmayacağı 19 ncu maddede gösterilmektedir. Bendenizce bu muamele fazla bir senahattır. Kanunun yüzde onu veya bin lirayı müteceviz olmayan beyanname farklarını alehtlak nazarı itibare almaması beyannameler üzerinde tetkikat icrasını alekser lüzumsuz ve neticesiz bırakmış olacağı gibi bazı mükellefini de kazançlarını daima yüzde on nisbetinde veya bin lira kadar noksan göstermeye nevima teşvik etmiştir. Binaenaleyh beyannamede tahakkuk ettirilecek farkın miktar ve nisbeti her ne olursa olsun daima nazarı itibara alınması ve bu farkın mükellefin bunda suiniyeti yoksa bir kat ve varsa iki kat vergiye tabi tutulması daha doğru olur.

Üçüncüsü : Müstahdimin beyannamelerinde tahakkuk ettirilecek farklardan mütevellit zamlar asıl mükelleflere hakkı rücuu haiz olmamak şartıyla kendilerini istihdam edenlere raci olmak lazımı gelir. Gerçi bu esas 9 ncu maddede kabul edilmiş ise de oradaki zamlar müstahdimine ait beyannamelerin verilmemesinden mütevellit olduğu cihetle aynı hükmün bu maddeye dahi derç ve tasrihi faideden hali değildir ve bunun hakkında bir tadilname takdim ediyorum.

MALİYE VEKİLİ HASAN BEY (Trabzon) — Efendim Rahmi Beyefendinin hülâsaî mütalâatı aynı mahiyette olan farklar içindir. Birinde ağır, diğerinde daha hafif ceza tertip edilmesi doğru değildir, dediler. Gördükleri şeyin aynı mahiyette olmadığına biz

kanliz. 19 ncu maddenin ihtiva ettiği hükmün fazla bir semahat olduğunu beyan buyurdular. Diğer taraftan ketm ve tenkis mahiyetinde yapılmış olan nakiseli beyannamelerden dolayı da dört kat, beş kat alınmasını da ağır gördüler. Bunun iki kat alınmasına irca etmek istediler. Bu semahatın kabulü ile öbür kısımdaki nisbetlerin kabulü daha doğrusu Hazine'nin menfaatinadır ve herkesin hakikatı söylemesi hususunda da maddenin daha muvafık olduğu kanaatindeyim. Çünkü çok defa bir kat resim farkı ketmiyat tizerinden çok saik olabilir. Fakat beş kat resim buna ehemmiyetli surette mani olur, ben raziyim. Beyanname bir külfettir, kazancı habbesi habbesine söylemek bir külfettir. Az ve çok, lehine beyanname tanzim ederken mükellefin düşünmesi tabiidir. Buna kanaat etmedik, tetkikat icra ettik ve ettiğimiz tetkikat bunu gösterdi ki, temettüli safi bizim bulduğumuza nisbetle yüzde on derecesini geçmiyor. Fakat yüzde on başka bir kayıtla mukayyet. Maddeyi arz edeyim; ya yüzde onu tecaviiz etmez, bin liradan aşağı olmak şartıyla gösterdiği şey veyahut yüz lirayı. Yüzde ondan aşığıdır, ama bin lirayı müteceviz. Yüzde onu müteceviz olmadığı halde bin lirayı müteceviz ise farkı resim alınır. Yüzdesi de tahakkuk ettirilen miktar bin lirayı müteceviz oldu mu, o da alınır.

Bu hadler dahilinde kabulü hakkındaki teklif hükümetin teklifidir. Esasen maddeyi, Muvazeneî Maliye ve Ticaret encümeni mükellefin lehine olarak görmüştür ve hazineyi de vikaye için insan halidir, saikai menfaatla beyannameleri az ve çok taksirli bir şekilde vermeye de saik bırakmamak ve bu mesele ile hükümetin yükünü azaltmak ve hem de beyannamelerin mümkün olduğu kadar tahakkukunu temin etmek gibi gayelere daha muvafık gördüğü içindir ki, kasat tebeyyün edince ve fark da muaf olarak 19 ncu maddede kabul edilen teşebbüsün fevkinde olunca ağır surette tecziye etmeyi muvafık görmüştür. Hazineyi de her beyanname üzerine tahkikat ve tetkikat icrasına mecbur tutmak gibi bir vaziyette bu kuvvet teyidyenin de kurtaracağına kanlı olmuştur. Bendenizce, yukarıdaki fedakârlığı yapmaya kaniyim ve fakat aşağıdaki kuvvet müteyyedece şiddetli olsun. Maruzatın bundan ibarettir.

RAHMI BEY (Trabzon) — Eni mislin yirmi misline tenziline muvafakat ettiniz de hurada neden etmiyorsunuz?

MALİYE VEKİLİ HASAN BEY (Trabzon) — Bin liradan aşağı olmamak şartıyla yüzde ona kadar razı olurum.